

DOHÁNY UTCAI ZSINAGÓGA

GOLDMARK TEREM

RUMBACH SEBESTYÉN UTCAI ZSINAGÓGA

ZENEAKADEÉMIA

HEGEDŰS GYULA UTCAI ZSINAGÓGA

BETHLEN TÉRI ZSINAGÓGA

Zsidó Kulturális Fesztivál Budapesten

A budapesti zsinagógák szeptember 4–11. között különleges fényekbe öltöznék és kitarják kapuikat, hogy akusztikus koncerteket mutassanak be, a Ghymes és a Besh droM, Rost Andrea és a Liszt Ferenc Kamarazenekar közös zenéléseinek adjanak teret.

A Zsidó Kulturális Fesztivál a zsidó és a magyar kultúra összefonódásáról szól, különleges hangulatú helyszínek fogadnak be kimagasló művészeti produkciókat. A fesztivállal a klezmer-, a jazz-, a swingés és a rockzene mellett táncelőadások, felolvasások, kiállítások és gasztroest fúziója valósul meg.

Az idei év egyik újdonsága, hogy a Dohány utcai zsinagóga, a Rumbach Sebestyén utcai zsinagóga és a Goldmark Terem mellett két új helyszín, a Bethlen téri és a Hegedűs Gyula utcai zsinagóga is bekapcsolódik a programsorozatba.

A Zeneakadémia egy különleges koncerttel színesíti a fesztivált: **Lux Erika** zongoraművész és az **Europäischer Synagogalchor** működik együtt **Izsák Andor** vezényletével, aki a Zsidó Zene Európai Központjának alapítója és a Hannoveri Zeneakadémia nyugalmazott zsinagógaizene-professzora.

A neves magyar művészek és együttesek kívül – mint **Pajor Tamás**, **Mörk featuring Palya Bea**, **Petruska**, **InFusion** és **Tompos Kátya**, **Charlie**, **Caramel** és **Rudas Dániel** kántor közös produkciója mellett **Jónás Vera**, **Micheller Myrtil**, a **Patché Group**, a **Budapest Klezmer Band** – a közönség olyan különleges nemzetközi zenei produkciókat, sztárvendégek előadásait is élvezheti, mint **Boban Markovic** és **zenekara** vagy a világhírű amerikai **Klezmatic** társulat. **Eyal Shiloach** izraeli hegedűkirály és a **Klezmerész** együttes koncertje szeptember 8-án a Hegedűs Gyula utcai zsinagógában szólal meg. **Illényi Katica** az Izraelből érkező **Swing De Gitanes** együttesel lép fel, a formáció a gypsy-jazz, Django Reinhardt műfajában legismertebb jazz-zenekarok egyike a Közel-Keleten, számos nemzetközi koncertjük után most zenélnék először Budapesten. A zsinagógák a **Frenák Pál Társulat** előadásának, a **Nigun** és a **Kossuth-díjas Borbély Mihály** koncertjének, a **Szefárd Díváknak**, a **Back to the Roots**, a **Finucci Bros Quartet** és **Szöke Nikolett**a Barbra Streisand-estjének, valamint a Pankastic zene-karnak adnak otthont. A Sabbathsong Klezmer Band sztárvendége **Beke Farkas Nándor**, a Hungarikum 100 Tagú Cigányzenekar elnöke és a cimbalom Paganinije, a **Kossuth-díjas Ókrös Oszkár** és a **Kinneret kamarakórus** lesznek.

Vámos Miklós, **Dragomán György**, **Szabó T. Anna**, **Hegedűs D. Géza**, a **Kovax** és **Galkó Balázs** irodalmi estje a Goldmark Teremben kap helyet. **Karácsony János** és **Für Anikó** előadójestje mellett **Gálvölgyi Já-**

nos és **Benedek Miklós** közreműködésével blattoló kabaré lesz, **Kern András** **Hernádi Judittal** és **Heilig Gáborral** énekel **Gátos Iván** zenekarának kíséretére.

A fesztivál programjai közül a gyerekműsorok sem maradnak ki; szeptember 11-én 11 órakor a **Gólem Színház** és a **Szamárfül Projekt** együttműködésében zsidó mesejátékot mutatnak be óvodásoknak és kisiskolásoknak.

Heisler András, a Mazsihisz elnöke szerint a hitközség 1 százalékos kampányának üzenete, *A változó világra nyitott zsidóság* hűen tükrözi a Zsidó Kulturális Fesztivál sokszínűségét. Az eseménysorozat a nyitottságról, az egymás iránti tiszteletről, kultúrák keveredéséről és megértéséről szól. A zsidó vallás szent helyei szeptember 4–11. között a nemzetközi fellépők mellett olyan produkciókat fogadnak be, melyek a magyar és a zsidó kultúra szerves összefonódásáról szólnak.

Gerendás Péter számára, aki a 2016-os fesztivál művészeti vezetője, a Zsidó Kulturális Fesztivál többet jelent egy eseménysorozatnál. Identitás, kultúrák és művészek találkozása, egyedi, alkotások, pillanatok létrejötte olyan csodás hangulatú környezetben, ahová egyébként ritkán tévedne be a közönség.

Vidéki programok

A budapesti Zsidó Kulturális Fesztivál néhány programjával két vidéki helyszínen, a szegedi és a debreceni zsinagógában is találkozhatnak az érdeklődők.

Szeptember 5-én a debreceni Pásti utcai ortodox zsinagógában, szeptember 6-án a szegedi Új Zsinagógában a *Zsinagóga Hangjai* koncertet mutatják be **Lux Erika** (zongora), **Alexander Ivanov** (orgona), az **Europäischer Synagogalchor** és **Izsák Andor** (karnagy) közreműködésével.

Kísérőprogramok

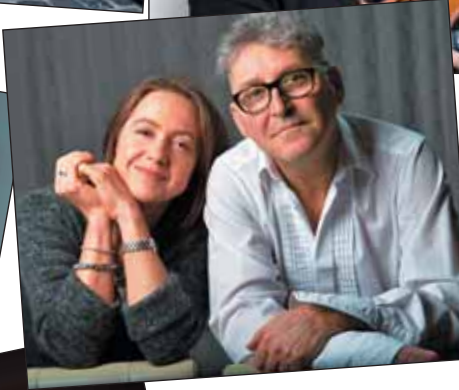
A Zsidó Kulturális Fesztiválnak két kísérőprogramja is van; szeptember 7-én a Budapest Marriott Hotel ad otthont **Mautner Zsófi vacsoraestjének**, az „Hommage à Ottolenghi”-nek. Idén **Mautner Zsófi** kulináris ikonja, az izraeli származású **Yotam Ottolenghi** által ihletett ételek kerülnek terítékre.

Szeptember 8-án a **Zwack Múzeum és Látogatóközpontban** kap helyet a Zsidó dallamok a zeneirodalomban – A mezítlábas zenészek és **Fekete László**, a Dohány utcai zsinagóga főkántora közös estje.

A Zsidó Kulturális Fesztivált a Mazsihisz, a Budapesti Zsidó Hitközség és a Meeting Budapest Kft. szervezi, az esemény támogatói a Colonnade, a Nemzeti Kulturális Alap, a Budapesti Fővárosi Önkormányzat, Erzsébetvárosi Önkormányzata.

Részletes program:
www.zsidokulturalisfesztival.hu

Kapcsolat
Benkő Lívia
+36-30-432-2315
sajto@zsidokulturalisfesztival.hu

A Mazsihisz „gratulál” Bayer Zsolt kitüntetéséhez

Tudjuk, Magyarország legitim kormányzata nem érez nosztalgiát a fehérterror, az „orgoványi erdő” és semmilyen más tömeggyilkosság iránt. Az sem kérdés számunkra, hogy a magyar kormány nem tekint „állatoknak” honfitársaink egyetlen csoportját, így természetesen a honi cigányságot sem.

Meg sem fordul a fejünkben, hogy a kormány elismerésre méltónak találja, ha valaki rendszeresen kiirtandó kártevőknek, férgeknek, tetveknek nevezi azokat, akiknek nem osztja véleményét. Fel sem merül bennünk, hogy az

antiszemitizmus ellen meghirdetett orbáni „zéró toleranciát” követően a kormány kirekesztő eszmék mellett tenné le voksát. Ezért magától értetődő számunkra, hogy Bayer Zsolt felebarátunk – a Miniszterelnökség tréfás magyarázatával szemben – nem újságírói munkásságáért kapta magas állami kitüntetését, hanem éppen annak ellenére.

A legnagyobb magyar párt vezetője ugyanis észrevette, hogy Bayer Zsolt – mint egykori alapítóinak egyike – sikertelen és rosszkedvű, márpedig nem lehet igazán sikeres

és elégedett egy ország, ha polgárai elégedetlenek és sikertelenek. Hejlyesen mérték fel, hogy Bayer frusztrált átkozódása, monoton, hisztérikus és szánni való gyűlölködése nemcsak neki saját magának, de a közhangulatnak is árt. Alighanem ezért akarta őt a kormány jobb kedvre, derűre hangolni valami pénzbe nem kerülő figyelmességgel.

Hisszük, hogy Bayer Zsolt, éppúgy, mint mindenki más, Isten képe-re teremtett emberi lény, s megérdemli a vigaszt. Soha nem szabad lemondanunk arról a reményről, hogy egyszer majd felhagy rutinszerű uszításával és derék emberré válik.

A Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége ezért tudatni szeretné, támogatja a kormányzat pedagógiai erőfeszítéseit. Bizakodunk, mert sok jó ügy van Magyarországon, amelynek a kitüntetett egykor volt figyelemreméltó stílusát újra szolgálatába tudná állítani. Kívánunk neki ezért erőt, egészséget és hosszú életet, hogy legyen ideje jóvátenni mindazt a mérhetetlen kárt, amit az elmúlt évek során írásaival Magyarországnak okozott.

Kardos Péter főrabbi is visszaküldte kitüntetését

Indoklás

Mint holokauszt túlélő, nem akarok egy listán szerepelni azzal az emberrel. Ezért kitüntetésem, a Magyar Köztársasági Érdemrend lovagkeresztjét, amelyet a zsidó közösségben évtizedeken át végzett humánus és hitéleti tevékenységem elismeréseként kaptam, tisztelettel visszaküldöm Áder János elnök úrnak, akinek meghallgatva auschwitzi beszédét, mélyen megrendültem hittem szavai ösztönzésében.

Nem kellett volna.

Most ő írta alá annak az embernek ugyanezen kitüntetését.

MEGHÍVÓ

2016. szeptember 25-én, vasárnap, délelőtt 9.30 órakor a Rákoskeresztúri temetőben (Budapest X., Kozma u. 6.) a mártíremlékműnél, utána az ismeretlen munkaszolgálatos emlékműnél gyászmeleglékezést tartunk mártírhalált halt drága hittestvéreink emlékére.

A kegyeletos ünnepségen **Gordon Gábor**, az Élet Menete Alapítvány kuratóriumának elnöke köszönti az emlékező közösséget. **Az emlékbeszédet Radnóti Zoltán rabbi tartja. A kántori funkciót Nógrádi Gergely kántor látja el.**

A megemlékezésre tisztelettel meghívjuk hittestvéreinket, és megjelenésükre számítunk.

Budapesti Zsidó Hitközség
Chevra Osztyála

Körzeti kitekintő

Szeged

Tizenharmadik helyszínként Szeged is bekapcsolódott a Filharmonia Magyarország által szervezett nyári orgonakoncert-sorozatba. A Filharmonia Dél-alföldi irodájával közösen szervezte meg a hitközség zsinagógai koncertjét, melyen *Kosóczy Tamás* orgonaművész, *Solymosi Péter* trombitaművész és *Kovács Éva* énekművész lépett fel Bach, Mozart, César Franck és Rahmanyinov dallamaival, közel négyszáz zenekedvelő előtt.

Vasárnap délelőttként nagy idegenforgalmi látogatottságnak örvendő *Csanádi László* orgonaművésznek a Szabadtéri Játékok napjával egybekötött matinékoncert-sorozata, melyek keretében *Zámbó Krisztina* idegenvezetőnk a szegedi zsidóság és az Új Zsinagóga történetét is ismerteti.

L. A.

Burgenlandi zsidók nyomában

Új, kulturális útikönyv jelenik meg a Mazsike gondozásában Burgenlandi zsidó emlékek nyomában két keréken címmel. A kötetet, amely egy praktikus útikalauz, szeptember 4-én, a Pozsonyi Pikniken, a Mazsike standjánál mutatjuk be. Ugyanitt lehetőség lesz a túrák szerzőjével, Mózes Krisztiánnal is beszélgetni, tapasztalatot cserélni, no és persze dedikáltatni is.

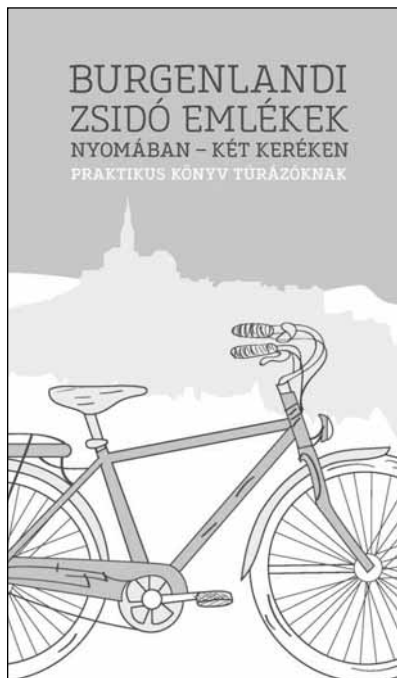
Burgenland – mi jut eszébe Ausztria legkeletibb tartományáról? Fertő tó, Esterházy-kastély, Haydn? Burgenland az utóbbi évtizedekben nagyszerű kerékpárúttalval is hírnevet szerzett magának, nem véletlenül nevezik kerékpáros paradicsomnak is.

A terület zsidó kulturális szempontból is fontos. A 17. században az Esterházy család birtokain alakult ki ugyanis az ún. Hétközség (németül: Siebengemeinden, héberül seva kehillot). A felvilágosult hercegek befogadták és védelemben részesítették a környék településeiről, pl. Sopronból, Bécsből elűldözött zsidókat. A következő mintegy 300 évben békés együttélés, virágzó kulturális, szellemi és gazdasági élet jellemezte az itteni közösségeket, melyeket a nemzetiszocialista hatalomátvétel semmisített meg.

A Mazsike 2014-es, nagy sikerű burgenlandi kulturális kirándulása kapcsán fogalmazódott meg az egyesület vezetőségében egy útikönyv ötlete, amely a térség látványait, különlegességeit a zsidó kulturális örökséggel ötvözve, kerékpáros szemmel mutatná be, hiszen ilyen könyv eddig még nem létezett. A tervet tett követte, most pedig örömmel szolgál, hogy a könyv megjelenéséről adhatunk hírt.

A könyv négy útvonalat ajánl, amelyek javarészt osztrák, részben magyar és szlovák területen haladnak. A túrák Burgenland zsidó és nem zsidó emlékhelyeit, kulturális tereit mutatják be. A könyv nemcsak útleírásokat tartalmaz, hanem praktikus segítség is a kerékpárral szívesen túrázóknak, az aktív pihenést, kirándulást tervező kultúrarájzongóknak.

A képekkel és térképekkel gazdagon illusztrált kiadványt persze a négy keréken, a vonattal, a gyalogosan kirándulók is haszonnal forgathatják, hiszen bár más utakon haladnak, a kulturális emlékek felfedezé-

sében útikönyvünk jó szolgálatot tehet. Sőt, a könyv olvasnivalónak is kiváló választás, izgalmas és sokszínű kulturális utazásra reptető olvasóját, térben és időben egyaránt.

A kötet ára 1990 Ft, Mazsike-tagoknak érvényes Mazsike-kártyával 1790 Ft. Dedikálás és vásárlás: a Pozsonyi Pikniken, a Mazsike standjánál.

További információ: <http://mazsike.hu/zsidoelemekburgenlandban>

Heisler András visszaadta állami kitüntetését

Heisler András Facebook-oldalán jelentette be, hogy visszaadja állami kitüntetését Bayer Zsolt miatt. A Mazsihisz elnöke indoklásában úgy fogalmazott, nem kíván olyan emberrel egy közösségbe tartozni, „aki rasszista, aki antiszemita, aki izzó cigánygyűlölettel és nemzetpusztító eszmékkel szennyezi Magyarországot, s éberem örökdió a magyarországi szélsőjobboldal hagyományainak megőrzése, a félelem és gyűlölet érzésének éber tartása felett”.

A Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének elnökévé választásom előtt, 2011-ben kaptam meg a magyar zsidó közösség érdekében végzett sokéves társadalmi munkám elismeréseként A Magyar Köztársasági Érdemrend lovagkeresztjét.

Civilként tüntettek ki, s büszke voltam a díjra, s úgy gondoltam, erkölcsi értékét csak erősíti, hogy a díjazottak között sokféle emberrel, különböző nézeteket valló személyiségekkel, más-más politikai oldalt kedvelőkkel, egyházak széles skálájának képviselőivel kerültem laza közösségbe. A sokszínűség számomra érték, egymás nézeteinek tolerálása pedig Magyarország jövőjét jelenti.

Ma azonban ugyanannak a díjnak vagyok tulajdonosa, mint Bayer Zsolt. Ugyanannak, amit idén augusztus 20-án Bayer Zsolt is megkapott. Egy ember, aki rasszista, aki antiszemita, aki izzó cigánygyűlölettel és nemzetpusztító eszmékkel szennyezi Magyarországot, s éberem örökdió a magyarországi szélsőjobboldal hagyományainak megőrzése, a félelem és gyűlölet érzésének éber tartása felett. A sokszínűséget szeretem, a romboló szélsőségeket nem. Nem kívánok még virtuálisan sem egy közösségbe tartozni Bayer Zsolttal, ezért bejelentem, hogy a civilként megkapott díjamat felelős magyar állampolgárként visszaadom.

Döntésem személyes, nem kívánok befolyásolni senkit. Nem szeretnék megítélni egy korábbi kitüntetettet sem amiatt, hogy a díj visszaadásáról miként dönt. Ez mindenkinek személyes választása kell hogy legyen. Szeretném, ha ezt mások is elfogadnák.

A Bejn Hajamim Szegeden

48 fős „telebusszal” utazott a Hunyadi téri zsinagógakörzet közössége Szegedre, a csodálatos zsinagógába, hogy ott is meghallgathassa a Bejn Hajamim e helyszínen debütáló, bemutatkozó koncertjét. Az út során *Hajdú Marianne* alaposan felkészülve beszélt a város múltjáról, vallási intézményeiről, az ott élő zsidókról.

A koncert során a mesterien képzett zenészek, énekesek – *Fináli Gábor* rabbihelyettes, *Fekete Tamás*, *Lajos Péter*, *Schafarek József*, *Szendőfi Balázs*, a Monarchia Szimfonikus Zenekar 4 kiváló vonósa, *Zucker Immanuel*, *Budai Miklós*, *Ledinger Carmen* (Angliában musical szakon végzett énekes) – az „Utazás az idő tengerén” című produkciójukkal elvarázolták, meghódították a 350 fős közönséget.

A zsinagógában óriási kivetítőn az

együttműködője, majd az elhangzó számok, zsolnárok magyar szövege volt olvasható.

Fináli Gábor üdvözölte a közönséget, majd felkérte *Lednitsky András* elnököt, mondja el gondolatait. A világi vezető köszöntötte a megjelenteket, külön a Budapestre érkezetteket. Ismertette a 115 éves zsinagógájuk rekonstrukciós tervét, állomásait, a hajdani és a jelenlegi zsidó populáció létszámát. Átfogóan szólt a szeptember 1-jén nyitott XII. Szegedi Őszi Zsidó Kulturális Fesztiválról, amelyen több unikális művész és zenekar is fellép majd, és egyúttal emlékeztetett a fővárosi fesztiváleményekre is.

Ezt követően felállt a zenekar, és kezdetét vette a program. Fináli Gábor a bejn hajamim („tengerek között”) jelentéséről kifejtette, hogy játékkal a kortalanságnak is igyekeznek megfelelni, színre vinni olyan szöveghű zsolnárokat, melyek zeneisége, ritmusa, hangszerezése új hangzást kelthet.

Az egy óra negyven perces koncert során a péntek-szombati zsinagógahangulat varázsa töltötte be a helyiséget, a Hunyadi tér rabbihelyettese minden újabb szám előtt alapos ismertetést is adott.

A ráadások előtti utolsó darab Izrael Állam himnusza volt, a közönség természetesen állva hallgatta, de „a taps erősségével megszavaztatott” pluszszámok során sem ültek le... Tomboló siker jellemezte a szegedi debütálást, gyönyörű este volt.

A szegedi elnök, *Lednitsky András* véleménye a programról a legnagyobb közösségi oldalon: „Sokaknak tetszett, stílusos bibliai tanulmány mai zenére, oktatott, identitást fokozott, a múlt is befogadhatóbbá vált általa. Kiváló zenészek adtak bemutatót, csak ehhez az akusztikához kevesebb hangosítás is elég lett volna. Jó volt, a mának szólt, s mindenkinek utat talált.”

GÁJ

Radnóti rabbi a népszavazásról

A Magyar Idők egyházi méltóságokat kerestek meg azzal a kérdéssel, mi a véleményük a kvótáról szóló népszavazásról.

Radnóti Zoltán, a Mazsihisz rabbitesületének elnöke hangsúlyozta: nincs „egy” jó döntés.

– Akár igennel, akár nemmel szavaz valaki, a voksa nem lesz veszélytelen. Hiszen a befogadás egy előre nehezen felbecsülhető biztonsági kockázatot jelent, a be nem fogadás pedig azzal jár, hogy valamivel több mint ezer embert megfosztunk annak a lehetőségétől, hogy itt boldoguljon, és az ország hasznára váljon – fogalmazott a rabbi. Hozzátette: a kérdés erősen megosztja a zsidóságot is. Ő mindenkinek azt tanácsolja, hogy a héber Bibliában található idegenszeretetre, a zsidó hagyományra és a saját érzelmeire támaszkodva döntsön. Hangsúlyozta továbbá: a zsidóságnak sem a Mazsihisz, sem más testület nem ad ki „rabbinikus döntvényt”, mivel Isten szabad akaratot adott az embereknek.

Megkezdődött a szegedi zsinagóga felújítása

A tervek szerint még a tél beállta előtt elkészül az Új Zsinagóga kupolájának rekonstrukciója a díszműbádogos munkákkal együtt, közben a homlokzat is fokozatosan megújul – tájékoztatott a kivitelezést elnyerő Ferroép Zrt. vezérigazgatója, Nemesi Pál. A rekonstrukció jövő év tavaszán zárul.

Az építő számára más kihívást jelent, ha felújítást végez, nem pedig újat alkot, hiszen az akkori építéstechnikát kell alkalmazni, a korabeli mesterfogásokhoz és megoldásokhoz kell folyamodniuk. Az ilyen feladatok azonban nem jelentenek újtonságot a Ferroép Zrt. számára, s ahogy Nemesi Pál vezérigazgató portálunknak elmondta, Szegeden is több ilyen megbízásuk volt, büszkének például a Reökpálota felújítására, de ugyancsak szép feladat volt a Dugonics téren a rektori épület rekonstrukciója vagy éppen a Dóm téri épületek megújítása.

A zsinagógra ebben az ütemben több mint félmilliárdot költenek, még a tél beállta előtt szeretnék végezni a tetőfedéssel, a kupolák rekonstrukciójával a díszműbádogos munkákkal együtt, ezenkívül az épület homlokzata is megújul, az ólomüveg ablakok teljes körű rekonstrukciója is megtörténik, illetve a dűledező kerítést sem kell már sokáig látniuk az arra járóknak. A munka látványos részéhez tartozik, hogy a Lőw Immánuel által tervezett bibliai kertet is újjáépítik, az ugyanis 1944–45-ben elpusztult, a gettósításkor letarolták. A kert jelképezte a vallás szülőhazáját, a Szent-

földet, illetve az alkotó szülőföldjét, Magyarországot. A tervek szerint a 76 egykori növényből 35 lesz megtekinthető az Új Zsinagóga parkjában.

„Első lépésként a zsinagóga egyik oldalát felállványozzuk, és ezzel párhuzamosan indulnak a tetőfedési és bádogozási munkák. A homlokzat minden egyes részletét felmérjük, hogy pontosan meg tudjuk állapítani, hol van szükség javításokra, netán teljes cserére. Az egyedi húzott párkányok egy részét újra kell gyártatni, a sérült kövelemek közül sem lehet mindet javítani, újak készítésére lesz szükség. A rekonstrukció egy része alapos hagyományos kőművesmunkát jelent, ami szakértelmet igényel” – magyarázta Nemesi Pál. A tervek sze-

rint két részletben állványozzák fel az épületet, ám a közelgő őszi nem ideális bizonyos munkákra, ezért az is elképzelhető, hogy mindkét oldalon egyszerre fognak dolgozni. Nemesi elmondta, ha nem lesz kegyes hozzájuk az időjárás, akkor is tartani tudják az ütemet – igaz, költségesebb módszerekkel –, vagyis teljesíteni tudják a szerződésben foglaltakat, hogy jövő év tavaszára elkészüljenek a rekonstrukcióval. Kérdésünkre elmondta, biztos, hogy a tervezők minden igyekeztük ellenére sem tudták felmérni minden egyes négyzetméterét a tetőszerkezetnek és a homlokzatnak, természetesen készültek feltárások, és azok alapján készítették el a tervdokumentációt, de csak a felállványozás után kezdődhet négyzetméterenként a tüzetes felmérés, akkor derül ki pontosan, hogy mit is kell felújítani. Bizonyos változások minden bizonnyal lesznek az elkészített tervezési programhoz képest, de Nemesi arra számít, hogy mivel alapos tervet kaptak, nagy eltérések nem várhatók.

Lesznek olyan feladatok, amelyek speciális szakértelmet igényelnek – tudatta a Ferroép Zrt. vezérigazgatója. Ezek közé tartoznak a kupola díszbádogos munkái, ezt a műves mester munkát ugyanis igen kevesen végzik ma hazánkban. Ugyanilyen speciális feladat a kőműves, a kerítés és a homlokzaton lévő burkolatok javításához és szükség esetén pótlásához is körültekintően kell kivitelezni választani, mert míg műhelykörülmények között bármit le lehet gyártatni, helyszíni munkával kevesen foglalkoznak. Az ólomüveg ablakok restaurálására sem találunk minden sarkon szakembert, a felületek egy részét a helyszínen fogják javítani, de lesznek olyan ablakok, amelyeket ki kell emelni a helyükről.

Annak idején a magyar zsinagóga-építészlet csúcsa volt a szegedi épület a maga bizáncias tömegével, kiemelkedő kupolájával, az itáliai gótika formakincséből merített ablakaival és más díszével, amelyek a falak modern nyerstégla borításával együtt hatottak eredetien. Rávallott építészére, Baumhorn Lipótra, a szolnoki, a temesvári-gyárvárosi, a brassói, a fiúmei és még közel 20 zsinagóga mestérére. Az épületet egyedivé azonban a tudós rabbi, Lőw Immánuel tette, a zsinagóga belső díszítésének megformálásával. Ahogy megírtuk, februárban fakivágással kezdődött az Új Zsinagóga rekonstrukciója. A felújítás jelen ütemére a Miniszterelnökség 950 millió forintot biztosított kedvezményezettként a Mazsihisznek, míg a megvalósításban a Szegedi Zsidó Hitközségnek biztosítottak jogokat. Az összeg tartalmazza a tervezés, a pályáztatás és a műszaki ellenőrzés költségeit, így a tényleges építkezésre mintegy 650 millió forint jut. A kivitelezésre írt tendert a szegedi székelyhelyű Ferroép Zrt. nyerte meg, a cégnek jövő év márciusáig kell végeznie a munkálatokkal.

szegedma.hu / Varga Anna
(Fotó: Gémes Sándor)

Botlatóköveket helyeztek el Debrecenben

A botlatókövek a nevüket is visszaadják a holokauszt áldozatainak – mondta Rolf Martin Noormann, a budapesti német nagykövetség politikai referense a Pásti utcai zsinagógában, a Botlatókövek Debrecenben című esemény sorozat megnyitóján, melyen jelen volt Heisler András, a Mazsihisz elnöke is.

A diplomata emlékeztetett: a holokausztot ugyan elődeik követték el, de Németország nevében, „ezért nem engedhetjük meg magunknak, hogy ne foglalkozzunk a témával, és azt mondjuk, nekünk ehhez semmi közünk”.

A főhajtás és a bocsánatkérés mellett tanulni kell a történelemből, és mindent el kell követni annak érdekében, hogy hasonló soha ne forduljon elő többé – tette hozzá.

Németország sokat tanult, és e tanulással találta meg azt az utat, hogy ismét az európai közösséghez tartozónak vallhatja magát – mutatott rá Rolf Martin Noormann.

Hunyadi László, Izrael Állam tiszteletbeli konzulja köszöntőjében a botlatóköveket a „példamutató emlékeztetőpolitika szülőltének” nevezte, és reményét fejezte ki, „eljön az idő, amikor a származás, a vallás helyett csak az számít majd, mit tettek, mit tesznek az emberek az adott ország felvirágoztatásáért”.

A botlatókövek macskakő nagyságú réz emléktáblák, amelyek a holokauszt során meggyilkolt áldozatokra emlékeztetnek utolsó szabadon választott lakhelyük bejárata előtt, a járdába süllyesztve.

2016-ra Európa 22 országában több mint 1600 településen 56 ezret meghaladó botlatókövet és botlatóküszöb állít emléket a nemzetiszocializmus áldozatainak. A Stolpersteine (botlatókövek) Európai Művészeti Projekt megálmodója Gunter Demnig német képzőművész, aki két évtizede minden helyszínen saját kezűleg helyezi el azt az évi több száz követ, amelyet Európa-szerte az emlékezni kívánók kérésére megalkot.

Debrecenben 28 botlatókövet helyeznek el Gunter Demnig részvételével – jelentették be a nyitóeseményen.

Horovitz Tamás, a DZSH elnöke felidézte, hogy a második világháborút megelőzően Debrecenben 12 ezer fős zsidó közösség élt, és közülük mintegy hatezren váltak a holokauszt áldozatává.

Számukra állít emléket a Pásti utcai zsinagóga udvarán lévő holokauszt-emlékfal, hamarosan pedig a város különböző pontjain már botlatókövek is őrzik majd az áldozatok nevét – mondta.

A zsinagógában kerekasztal-beszélgetést tartottak a botlatókövek történetéről, majd bemutatták az Akikről a kövek beszélnek című könyvet, amely az első debreceni botlatókövek dokumentációját tartalmazza. (MTI)

Hunyadi László, Heisler András és Gunter Demnig

Emlékhely lesz Schindler gyárából

Holokauszt-emlékhelyé alakítják át a német zsidó-mentő Oskar Schindler egykori lőszergyárát a kelet-csehországi Brnecben (korábbi német neve Brünnlitz) – közölte Jaroslav Novák, a Soa és Oskar Schindler Emlékhely Alapítvány elnöke a Právo című cseh napilappal.

A Právo azt írja, hogy az alapítványnak több év után a közelmúltban sikerült megszereznie a majdnem két évtizede elhagyatva álló gyártelepet, amely közvetlen környezetével együtt a második világháború idején zsidó gettó volt.

Oskar Schindler (1908–1974) német nagyvállalkozó 1943-ban költöztette át a korábbi zománcozóüzemből kialakított lőszergyárát a lengyelországi Krakóból Brnecbe, ahol még két évig működött, de ez alatt az idő alatt gyakorlatilag egyetlen használható lőszert sem gyártott a náci hadsereg számára. A költözésre azért volt szükség, mert a szovjet hadsereg csapatai elértek Lengyelország keleti határait.

Magas szintű kapcsolatainak és pénzének köszönhetően a korábban aktív nemzetiszocialista Schindler elérte, hogy nemcsak a gyárat, hanem annak több mint ezer lengyel zsidó alkalmazottját is áthelyezték Brnecbe.

A költözéskor listát készítettek azokról a zsidókról, akiket Schindler gyára számára nélkülözhetetlennek minősített és magával vitt Csehországba, és ezzel megmentette őket a pusztulástól. Erről forgatta Steven Spielberg 1993-ban a Schindler listája című filmjét.

A Brünnlitz üzem 1945. május 8-ig működött, ekkor Schindlernek menekülni kellett. Búcsúajándékként egy gyűrűt kapott zsidó alkalmazottaitól, amelybe a következő mondatot vésték: „Wer nur ein einziges Leben rettete, rettete die ganze Welt” (Aki egy életet is megment, az egész világot menti meg). Ez a mondat lett az izraeli Jad Vasem intézet mottója.

A Soa és Oskar Schindler Emlékhely Alapítvány azt tervezi, hogy a nagyon rossz állapotban lévő gyárépületeket megmentik, felújítják, és fokozatosan rendbe hozzák az egykori gettó egész területét is.

„Célunk az, hogy az egész egykori tábor eredeti, háború alatti állapotába állítsuk vissza. A történelmi múltnak megfelelően újjáépítjük az őrornyokat, a kórházat és az összes ismert épületet, tehát az egész gettót. A terv része, hogy a gyárba újra beszereljük a korabeli gépeket és műszaki eszközöket” – fejtette ki Jaroslav Novák.

Az alapítvány már elkezdte a tárgyalásokat a támogatókkal, akik a nagyszabású terv költségeit fogják fedezni. A holokauszt-emlékhely létrehozását a település és a Pardubicei régió is támogatja.

„A múzeum terve már korábban is felmerült, de a bonyolult tulajdonosi viszonyok miatt az elképzelést akkor nem sikerült megvalósítani. Most adva van a lehetőség a sikerre” – nyilatkozta Blahoslav Kasper, Brnec polgármestere.

Oskar Schindler ugyan egészében ellentmondásos személyiség volt, de zsidómentő tette hősi cselekedetnek számít. Az önkormányzat már 2007-ben a Pardubicei régió legnevesebb személyiségei közé sorolta – emlékeztetett Martin Netolický előljáró-helyettes. A régió, amelybe Brnec is tartozik, már magára vállalta, hogy állni fogja a volt gettó területének szennyezés-mentesítését.

A holokauszt-emlékhely kialakításának költségeit több tízmillió koronára becsüli az alaptörvény. Pontos számítások még nem készültek.

(MTI)

Egy titkos napló szerint kivégezték Wallenberget

(Folytatás a 3. oldalról)

Ennek a bizottságnak a 2000-ben nyilvánosságra hozott jelentése azonban végül nem derített fényt a történetekre, viszont azt tartalmazta, hogy a rejtélytel kapcsolatos korabeli iratokat megamisították vagy megsemmisítették.

A vézskorszakban végrehajtott hőstetteiért 1966-ban a jeruzsálemi Jad Vasem Holokauszt Emlékintézet a Világ Igaza kitüntetéssel adományozta Wallenbergnak, akinek hol-létééről akkoriban semmit sem lehetett tudni.

A napló napvilágra kerülése is regénybe illő: Vera Szerova, Ivan Szerov egyetlen unokája megörökölte nagyapja dácáját, és négy

évvél ezelőtt elkezdte felújítani az épület garázsát. A kőművesek egy fal lebontásakor bukkantak a kéziratra, néhány elrejtett, papírokkal teli bőröndre.

Egy orosz könyvkiadó hat-százharminckét oldalas könyvben jelentette meg a volt KGB-főnök emlékiratait, és egy kis hadtörténelmi múzeumban kiállítás is nyílt az anyagból.

Szerov később a KGB éléről a katonai hírszerzés vezetéséhez került, majd karrierje megtört, amikor egyik beosztottjáról kiderült, hogy nyugati kém volt. 1990-ben, nyolcvannégy évesen hunyt el szívinfarktusban.

(MTI)

Nem mindennapi élményben lehetett része annak, aki nyár elején Rómába látogatott. Megnyitották a város ősi zsidó katakombáit, amelyek tíz méterrel az utcaszint alatt találhatóak, és arról tanuskodnak, hogy már a Római Birodalom idején is nagy zsidó közösség élt a városban.

IZRAELI SZÍNES

Durván nekiment Izrael a Facebooknak

A közösségi oldalak, köztük a Facebook tehető felelőssé az Izrael elleni erőszak fokozódásáért – vélekedett a zsidó állam belbiztonsági minisztere a helyi média tájékoztatása szerint.

Gilád Erdán úgy látja, hogy a Facebook az Izrael elleni uszítás egyik platformja. A tárcavezető azt mondta, hogy a közösségi oldalból egy „szörnyűlött” lett az Iszlám Állam nevű dzsihadista szervezet felemelkedése és a terrorizmus erősödése óta. Erdán egyúttal azzal vádolta a Facebook alapítóját, Mark Zuckerberget, hogy részben az ő kezéhez tapad azoknak az izraelieknek a vére, akik az utóbbi időszak erőszakhullámának áldozataivá váltak.

Válaszolt a Facebook

Az izraeli tárcavezető szavaira reagálva, a Facebook héber nyelven írt – és a The Times of Israel napilap által ismertett – üzenetében visszautasította a vádak.

„Az általunk kínált felületen nincs helyük az erőszakot szító tartalmaknak, a közvetlen fenyegetéseknek, a terrornak vagy a szóbeli túlkapásoknak. Egy sor világos iránymutatásunk van, amely segít eligazodni az embereknek abban, mi az, ami megengedett a Facebookon” – olvasható a közösségi oldal közleményében. A tájékoztatás szerint a Facebook kéri az emberektől az ezeket az irányelveket megsértő tartalmak jelentését, hogy meg tudja vizsgálni egyenként az eseteket, és gyorsan cselekedni is tudjon.

„Rendszeresen együttműködünk a biztonsági szervezetekkel és a politikai vezetőikkel szerte a világon, így Izraelben is, annak biztosítása érdekében, hogy az emberek tudják, hogy kell a Facebookot biztonságosan használni” – írják.

Erdán szerint azonban a Facebook „szabotálja” az izraeli rendőrségi erőfeszítéseket azért, hogy nem működik együtt a megszállt Ciszjordániában élő lehetséges gyanúsítottak utáni nyomozás során, és azért is, hogy nagyon magas toleranciaküszöböt állított be az uszító tartalmak és posztok kiszűrésére.

A Jediót Ahronót című izraeli napilap részleteket közölt Naftali Bennett oktatási miniszternek az izraeliek elleni támadások megfékezését célzó tervéből, amely egyebek mellett magában foglalná az internet és a harmadik generációs technológia blokkolását is a hebroni palesztin körzetben, hogy gátat vessen ezzel a „virtuális terrorizmusnak”.

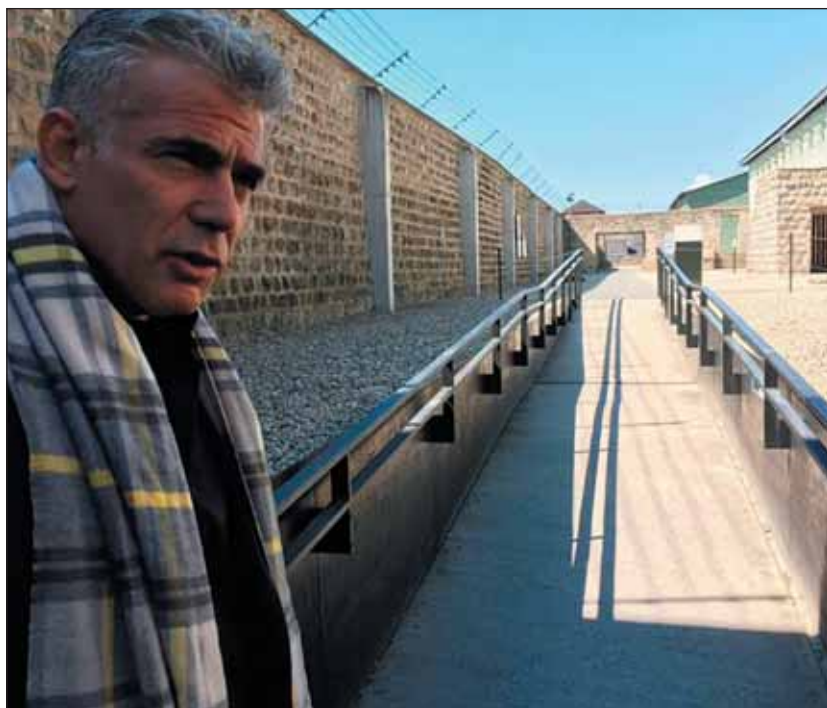
A zsidó államban több mint kilenc hónapja tartó erőszakhullámban harmincöt izraeli és két amerikai, valamint legalább kétszáz palesztin veszítette életét. A palesztinok többsége az izraeli biztonságiakkal való összetűzések során halt meg. (MTI)

Orbántól kértek segítséget

Orbán Viktor miniszterelnök és Szijjártó Péter külügyminiszter közbenjárását kérte Jair Lapid izraeli politikus annak érdekében, hogy szakértők bevonásával folytathassák a Dunában, a Margit hídnál talált második világháborús zsidó áldozatok maradványainak feltárását. A magyar származású volt pénzügyminiszter, a Jes Atid párt elnöke az atv.hu-nak elmondta: semmilyen érdemi válasz nem érkezett az ügyben, pedig „a modern Magyarország erkölcsi kötelessége segíteni abban, hogy a meggyilkolt áldozatok maradványai zsidó temetést kaphassanak”.

„A Dunában megtalált csontok nem ismeretlen áldozatokéi. A család-

domhoz tartoznak. Nagyszülők és unokatestvérek, nők és gyermekek. Nemcsak zsidók voltak, hanem magyar állampolgárok is, akiket Magyarországon öltek meg, és gyilkosaik közül sokan magyarok voltak, akik együttműködtek a nácikkal” – mondta portálunknak Jair Lapid, aki szeretné elérni, hogy az eddig fel nem tárt maradványokat a zsidó áldozatok azonosítását végző szervezet, a ZAKA munkatársai gyűjthessék össze Budapesten, majd Izraelbe szállítsák, hogy ott zsidó szertartás szerint végső nyugalomra helyezhessék őket. (Izraelben a ZAKA katasztrófavédelmi szakemberei gyűjtik össze és azonosítják a terrortámadások áldozatainak maradványait is.)

Jair Lapid

Erkölcsei kötelesség lenne

Az izraeli politikus az elmúlt hónapokban számos lépést tett az ügy előmozdítása érdekében – eddig minden eredmény nélkül. „Többször beszélünk az izraeli magyar nagykövettel, aki részletesen ismeri az ügyet. Lapid úr telefonon beszélt Szijjártó Péter külügyminiszterrel és írt is neki, csakúgy, mint a miniszterelnöknek és a miniszterelnök-helyettesnek. Júliusban találkozott továbbá a parlament alelnökével, aki Izraelben járt egy küldöttség keretében, és a Legfelsőbb Bíróság elnökével is” – mondta az atv.hu-nak Lapid egyik közeli munkatársa.

A hallgatás Jair Lapid szerint elfogadhatatlan, mert „a modern Magyarország erkölcsi kötelessége segíteni abban, hogy a meggyilkolt áldozatok maradványai zsidó temetést kaphassanak”.

Nem véletlen áldozatok voltak

Az ügy több mint öt éve húzódik. Búvárok 2011. június 26-án a Margit híd lábánál zajló felújítási munkálatok során emberi maradványokra, csontokra, cipőkre és ruhafoszlanokra bukkantak a felrobbant híd darabjai alatt. Az igazságügyi orvos szakértői vizsgálat megállapította, hogy „a maradványok több embertől, nőktől, férfiktól és gyerekektől származnak, és biztosan több mint 35 évesek”, továbbá a halottak közül többen rokoni kapcsolatban állhattak egymással.

A lapunk birtokában lévő szakértői jelentés megerősíti, hogy több maradványon lőtt sebre utaló sérülést találtak, ezért nagy valószínűséggel kizárható, hogy azok a híd felrobbanásakor meghalt személyektől származzanak. (A Margit híd 1944. november 4-én délelőtt robbant fel, valószínűleg véletlenül, amikor a német utászok által felszerelt töltet begyulladt. A hídon komoly forgalom zajlott, így az áldozatok számát 100–600 közé teszik.)

Köztudott, hogy 1944 őszétől rendszeresen vitték a Duna-partra az összefogdosott rejtőzködő zsidókat, ahol a folyóba lőtték őket. „Emellett gyakori volt, hogy csillagos házakból vagy védett házakból is a Dunához terelték a zsidókat kivégezni. Ugyanitt és ugyanígy gyilkoltak le sokakat azok közül, akik a zsidókat bújatták, menteni próbálták” – írja a Szombat című folyóirat 2016. januári, a témában készült összeállításában.

Izraelbe szállítanák az újabb maradványokat

Az emberi maradványokat és a fellet személyes tárgyakat a felszínre hozták és részletes leltárba vették. A Nemzeti Örökség Intézetének vezetője sokáig ökumenikus szertartást szeretett volna, mondván, nem lehet elkülöníteni a maradványokat, majd hosszas huzavona után végül 2016 áprilisában a Kozma utcai temetőben mégis zsidó temetésben részesítették azokat. A szertartáson a magyar kormányt Balog Zoltán miniszter képviselte.

Jair Lapid szerint azonban ezzel nincs lezárva az ügy. Azt szeretné elérni, a magyar kormány járuljon hozzá, hogy az izraeli ZAKA munkatársai kutathassák fel a Margit híd környékét, miután a szakértői jelentések szerint ott további maradványok találhatóak. A szükséges vizsgálatok után ezeket Izraelbe szállítanák, hogy ott a hozzátartozók jelenlétében temessék el az áldozatok földi maradványait.

atv.hu / Morvay Péter

Jó beruházás a Cáhálnál

Sok ezer izraeli fiatalot érintő, helyzetüket javító drámai változást jelentett be Gadi Ejenkot vezérkari főnök: az izraeli hadsereg már októbertől magára vállalja a harci egységektől leszerelt katonák továbbtanulásának költségeit – közölte a Jediót Ahronót honlapja. A nemzeti kisebbségekhez tartozó, újonnan bevándorolt vagy hátrányos szociális helyzetű katonák mind részesülnek a kedvezményben, függetlenül attól, hogy harci egységben szolgáltak-e.

A vezérkari főnök határozata nyomán az összes, hadseregnek szánt adományt a leszerelő katonák további képzésére áldozzák. „Az adományként érkező pénz konditermek helyett egyetemi fokozatokra megy majd el” – mondta Ejenkot. A hadsereg fizeti majd a felsőfokú tanulmányok esetén az első diploma tandíját, vagy szakma tanulása esetén annak költségeit.

Ejenkot a bejelentés előtt találkozott Móse Kahlón pénzügyminiszterrel, akivel egyetértettek a változtatás minél előbbi kiterjesztésében minden leszerelő izraeli katonára. Kahlón miniszteri kinevezése óta

megduplázták a sorkatonák zsoldját, és a lap becslése szerint minden elkövet majd azért, hogy az összes katonát tandíjjal fedezzék. A mostani változás érintettjeinek továbbtanulási költségei évi 230 millió sékelt (mintegy 17 milliárd forintot) tesznek ki, kiterjesztésük minden leszerelő katonára további 500 millió sékelt (mintegy 36 milliárd forintot) igényelne.

Az izraeli hadsereg jelenleg is fedezi néhány különleges kommandós egység katonái számára az első diploma tandíját, de a többi leszerelő katonát saját maga teremteli elő, illetve családi segítséggel fedezi a nem csekély, szakonként és intézményenként változó, évi mintegy tizenötezer sékeles (1 millió 150 ezer forint) egyetemi tandíját.

A tandíjak csökkentése és ezzel a továbbtanulás megkönnyítése egyik meghatározó követelése volt az öt évvel ezelőtti izraeli tömegmozgalomnak, amely 2011 nyarán százezreket mozgósított. A zajos tömegtüntetéseken a magas megélhetési költségek és a drágaság ellen tiltakoztak. (24.hu)

Nem kell új rezidencia

Móse Kahlón izraeli pénzügyminiszter a tervbe vett kormányfői rezidencia és miniszterelnöki hivatal megépítésének 2020-ra halasztását kéri az új, kétéves költségvetés elfogadása előtt – értesült az izraeli média.

Az eredetileg 2020-ra ígért, Jeruzsálem közepére álmódott, bunkerszerű, hatalmas új kormányfői palota és miniszterelnöki hivatal megépítésének elhalasztását a kormány ülésén fogják megvitatni, de a Jediót Ahronót című újság honlapja, a ynet szerint előbb Benjámin Netanjahu titkosítani akarja az ügyet, hogy a biztonsági kabinet és ne a teljes kormány döntsön róla.

A 8–10 emelet magas épület már meg is kapta a jeruzsálemi hatóságoktól az építési engedélyt, és a Háárec című újság honlapja szerint rendelkezésre áll a szükséges terület is a kormányzati negyedben, a külügyminisztérium szomszédságában.

A szakértők rámutattak, hogy a tervbe vett kormányfői rezidencia és hivatal költségei még nem tartalmaznak az épület bebútorozását és felszerelését kommunikációs eszközökkel.

Kahlón nemcsak a miniszterelnöki építményeken spórolna, hanem szeretné elérni, hogy a miniszterelnököt és az államelnököt szállító különrepülőgép 400 millió helyett csak 220 millió sékelbe (16 és fél milliárd forintba) kerüljön az adófizetőknek.

Néhány napja már meg is érkezett Izraelbe egy erre a célra megvett utasszállító gép, amely várhatóan egy év múlva áll készen az első számú vezető utaztatására, miután átalakították és felszerelték különleges biztonsági és kommunikációs eszközökkel.

Kahlón indoklása szerint az eredetileg becsültnél olcsóbban sikerült megvásárolni a gépet, és ez indokolja az elkülönítendő összeg csökkentését. Bármennyibe is került, a szakértők szerint fenntartása, parkolásának költségei is alaposan megterhelik majd a miniszterelnöki kiadásokat.

Noha az új repülő elvileg Netanjahu kísérete mellett az államfőt is szállítaná külföldi látogatásaira, Reuven Rivlin államelnök – aki ritkán hagy ki egy lehetőséget, hogy borsot törjön Netanjahu orra alá – bejelentette, hogy nem tart igényt erre a juttatásra, kész továbbra is az El Al gépein utazni a világ más országaiba.

Rivlin már bizonyította is, hogy szívesen repül együtt az ország egyszerű polgáraival, amikor tavaly egy menetrendszerű El Al járaton utazott Prágába, és útközben jóízűen elbeszélgetett a gépen utastársaival.

A két nagyszabású reprezentatív kiadásról még Ehud Olmert kormánya határozott 2009-ben, de Benjámin Netanjahu megválasztása után takarékoságra hivatkozva látványosan befagyasztotta a terveket. Pár évvel később, 2013-ban azonban a kormányfő kezdeményezésére bizottság alakult a kérdés megvitatására, amely mégis az új rezidencia, illetve a különrepülő mellett döntött.

Az előző kormány tavaly jóvá is hagyta a két kiadást, noha a pénzügyminisztérium akkori vezetése is ellenezte. Tavaly 400 helyett még csak 185–245 milliót terveztek a repülőre, és az új rezidencia, az „izraeli fehér ház” eredeti tervei is jóval olcsóbbnak tűntek.

MTI / Shiri Zsuzsa

ZSIDÓ VILÁGHÍRADÓ

Törökország

Az Isztambulban megjelenő *Daily Sabah* újság tájékoztatása szerint az ország dél-nyugati részén fekvő Milas városban a „Milasi zsidók néma tanúi” elnevezésű projekt keretében megkezdődik a 16. században létesített egykori zsidó temető helyreállítása, melyben mintegy 170 sír található. *Muhammed Tokat* polgármester kijelentette, hogy „korábban sok zsidó élt a városban, amiről utadainknak is tudniuk kell”. *Sami Azar*, az izmiri hitközség vezetője a lap tudósítójának elmondta, hogy „itt hagyták nyomaikat azok a népek és közösségek, amelyek Anatóliában éltek. A temető nemcsak a zsidók, hanem a régió kulturális örökségének is a része”. Megjegyezte, hogy a helyreállítási munkákhoz a közösség anyagilag is hozzájárul. *Engin Berber* professzor, a milasi múzeum tanácsadója ismertette, hogy a város zsidó lakóinak történetét külön gyűjteményben mutatják be. *Dr. Siren Bora* kutató szerint a temető sírkövei üzenetet hoznak a múltból. Elárulják a halottak életkorát, foglalkozását és családi állapotát.

a zsidó szervezetek és a pretoriai USA-nagykövetség ellen. *Warren Goldstein* országos főrabbi kijelentette, hogy a zsidó intézmények és a nyugati országok képviselői a terroristák lehetséges célpontjait jelentik. Az elmúlt években a kormánnyal

Warren Goldstein rabbi

együttműködve több intézkedést tettek a zsinagógák és az iskolák biztonságának megerősítésére. *Zev Krengel*, a dél-afrikai zsidók központi tanácsának alelnöke szerint „a letartóztatások jelzik, hogy a terrorizmus nem ismer határokat”. „A biztonság állandó feladatot jelent, amit kiemelten kezelünk.” Krengel

hangsúlyozta, „más államokhoz hasonlóan Dél-Afrikában alacsony az antiszemitizmus szintje, de a kormány komolyan veszi a fenyegetést”. Az országban mintegy 50.000 hittestvérünk él, akik a kontinens legnagyobb zsidó közösségét jelentik.

Izrael-Szaúd-Arábia

Meglepetésnek számít, hogy *Anvar Eski* nyugalmazott tábornok vezetésével a közelmúltban egyetemi tanárokból és üzletemberekből álló szaúdi küldöttség járt Izraelben. Céljuk a közel-keleti rendezés meggyorsításának segítése volt. A delegáció tagjai tárgyaltak a külügyminisztérium vezető munkatársaival, és találkoztak a Kneszet több képviselőjével is. *Anvar Eski* sajtónyilatkozatában kijelentette, hogy a palesztinokkal történő békekötés után Szaúd-Arábia és a többi arab ország kész normalizálni kapcsolatait Izraellel. Hangsúlyozta, hogy a régió fő veszélyforrását Irán jelenti. „A teheráni kormány támogatja a terrorizmust és beavatkozik más országok belügyeibe.” A küldöttség Ramallahban megbeszélést folytatott Mahmúd Abbással, a Palesztin Hatóság vezetőjével is.

Nagy-Britannia

Az Európai Unióból történő kiváltságról szóló népszavazás, azaz június 23. óta negyvenhárom, portugál gyökerekkel rendelkező személy kezdeményezte az ibériai ország állampolgárságának felvételét. Többségük továbbra is Nagy-Britanniában kíván élni, de így a kiválás után is élvezhetnék az EU-tagállamok polgárai számára biztosított jogokat. Egy 2015-ben elfogadott törvény szerint portugál állampolgárságot kaphatnak az 1496 után az országból elűzött zsidók leszármazottai. *Michael Rothwell*, a portói hitközség szónivója szerint naponta átlag 10-12 honosítási kérelem érkezik, és az ügyintézés általában két évig tart. Mintegy ötszáz, különböző országokban élő szefárd zsidó kapta meg mostanában a portugál állampolgárságot. Közöttük mindössze öt brit volt.

Kovács

Dél-Afrika

A rendőrség őrizetbe vett négy személyt, akik merényletet terveztek

Tömény ízléstelenségről szól a hír, miszerint az auschwitzi koncentrációs tábor területén úgymond a látogatók frissítése érdekében zuhanrózsákat működtetnek. Mint képünkön látható, a fiatalok lelkesen hűsítik magukat. Ami viszont nem látható, az a holokausztúlélők reagálása e nem mindennapi tapintatlanságra.

Goebbels titkárnoje a főnökére emlékszik, a holokausztra nem

Joseph Goebbels egykori titkárnoje nem érez büntudatot, és azt mondja, bár biztosan nem hisznek neki, nem tudott a náci Németország által elkövetett szörnyűségekről.

A 105 éves *Brünhilde Pomsel* a *The Guardian* című brit lapban megjelent interjúban kulturált, finom emberként jellemezte a propagandaminisztert. „Úgy lépdelt felfele a lépcsőn, mint egy herceg. Csak a legfinomabb ruhákat hordta, kezei ápoltak voltak, talán minden nap manikűröztetett. Makulátlan volt a megjelenése” – emlékezett vissza.

Röggelente ritkán látták őt – Goebbels a rezidenciáján át jutott be az Unter den Linden álló elegáns irodájába –, Pomsel és a náci politikus öt másik titkárnoje általában csak a nap végén találkozott vele, akkor teheték fel kérdéseiket vagy adták át az üzeneteket. „Néha meglátogatták a gyerekei, velük volt a család kutyája is. Nagyon jól neveltek voltak, térdet hajtottak, kezét fogták velünk.”

Goebbels úgy lépdelt a lépcsőn, mint egy herceg – vallja a 105 éves Brünhilde Pomsel

Brünhilde Pomsel elismeri, hogy a náci propagandagépezet szívében dolgozott – feladatai közé tartozott az elesett katonák számának lefelé, a szovjet katonák által megerősített német nő számának pedig felfelé kozmetikázása –, munkájára a mai napig mégis átlagosként tekint. „Igazából nem csináltam mást, mint gépeltem Goebbels irodájában.”

A hozzá hasonlóan az életük vége felé járó emberek gyakran tanúsítanak megbánást – jegyezte meg az újság, Joseph Goebbels egykori titkárnoje viszont hangsúlyozta, hogy nem a lelkiismeretét akarta tisztára mosni az interjúval. Megkönnyebbüléssel tölti el, hogy napjai meg vannak számlálva. „Abban a kis időben, ami még hátravan nekem, és remélem, hogy ez inkább hónapokban, semmint években mérhető, abba a reménybe kapaszkodom, hogy a világ nem áll újra a feje tetejére, ahogy akkoriban történt, noha vannak ijesztő fejlemények, nemde? Örülök, hogy soha nem született gyereke, így aggódom sem kell” – fogalmazott.

„Akik manapság azt mondják, szembeszegültek volna a náccal, úgy vélem, komolyan is gondolják, de legyőztek nekem, a legtöbbjük nem tette volna. A náci párt felemelkedése után az egész ország olyan volt, mintha elbűvölték volna” – fogalmazott Brünhilde Pomsel, aki mesélt arról is, hogy rábízta az árulás vádjával kivégzett müncheni diák, Sophie Scholl aktáját. „Goebbels egyik különleges tanácsadója azt mondta nekem, tegyem be a széf-be, ne nézzek bele. Nem is tettem. Büszke voltam magamra, hogy bízott bennem, és arra, hogy a törekvésem e bizalom meghálálására erősebb volt a kíváncsiságomnál” – elevenítette fel.

Brünhilde Pomsel 31 évesen kezdett a német rádiónál dolgozni. Az állást csak azután kaphatta meg, hogy tagja lett a náci pártnak. 1942-ben ajánlották be a propagandaminisztériumba. „Csak egy fertőző betegség tarthatott volna vissza. Le voltam nyűgözve, ez volt a jutalmam, amiért én lettem a leggyorsabb gépíró a rádiónál.” Juttatásai és 275 márkás alapfizetése révén kisebb vagyont keresett havonta.

Mesélt zsidó barátjáról, Eva Löwenthalról, akinek Adolf Hitler hatalomra jutása után nehezebbé vált az élete. Megdöbbenett egy népszerű zsidó rádióbemondó letartóztatása is, akit koncentrációs táborba küldtek büntetésül azért, mert homoszexuális. Mindezek ellenére Pomsel jórészt továbbra is burokban élte az életét, és nem volt tudatában a náci rezsim okozta pusztításnak. „Semmiről sem tudtunk, mindent titokban tartottak.”

Visszaautasítja, hogy naiv volt, amikor elhitte, az eltűnt zsidók – köztük barátja, Eva – a Szudéta-vidékre kerültek, mert be kellett népesíteni a környéket. „Elhittük, mert teljesen hihetőnek tűnt.”

Amikor lakását, amelyben szülei éltek, bombatalálat érte, Goebbels felesége segítette neki, kapott tőle egy kék cheviotgyapjú ruhát is. „Sem előtte, sem azóta nem volt ilyen sikkes holmim.”

Azt a Joseph Goebbelst, aki a náci céljainak megvalósulása érdekében művészetté fejlesztette a hazudozást, csak ritkán látta. Ezen alkalmak egyike volt a propagandavezér hírhedt beszéde a totális háborúról 1943 februárjában. „Még egy színész sem tudta volna eljátszani azt, ahogy civilizált, komoly emberből dagályos beszédű csirkefogóvá vált. Nem is lehetett volna élesebb az eltérés.”

Pomsel élete 1945-ben, Hitler születésnapja után egy nappal vett fordulatot. Mindannyian a Führerbunkerben voltak, a háború a végéhez közeledett Európában. „Biztosak akartunk lenni abban, hogy van elég alkohol, innunk kellett ahhoz, hogy zsibbadtak maradjunk.” Április 30-án Goebbels titkára, Günther Schwägermann érkezett a hírral, hogy Hitler megölte magát. Egy napra rá Goebbels is követte példáját, felesége és a gyerekek is meghaltak, „nem találuk a szavakat”. Ő és a többi titkárno fehér élelmiszerzsákokból zászlót varrtak, amivel az oroszokat fogadták.

Brünhilde Pomsel a kollégáinak jelezte, elkerülhetetlen letartóztatása után csakis az igazat fogja mondani a szovjeteknek, hogy gépíró volt Goebbels propagandaminisztériumában. Öt évet töltött Berlinben és környékén különböző szovjet börtöntáborokban, de ezekről az időkről csak annyit mond, „nem volt leányálom”.

Az általa csak „zsidókérdésnek” nevezett holokausztról állítása szerint csak szabadulása után értesült. Élete visszatért a korábbi kerékvágásba, újra titkárnoként helyezkedett el, 1971-ben ment nyugdíjba.

Hat évtizednek kellett eltelnie ahhoz, hogy érdeklődjön barátja, Eva után. Amikor Berlinben 2005-ben átadták a holokauszt-emlékművet, elutazott ott-onából, Münchenből a fővárosba, hogy a saját szemével lássa. „Bementem az információs központba, hogy megtudjam, mi lett Eva Löwenthallal.” Nemsokára kiderült, hogy 1943 novemberében Auschwitzba deportálták, 1945-ben halottá nyilvánították. „Olyan hosszan futott a gépen a nevek listája, amelyen megtaláltuk. Csak futott és futott lefelé...” (MTI)

Zsidó Kulturális Fesztivál

2016. szeptember 11. vasárnap 19.30
Hegedűs Gyula utcai zsinagóga
1131 Bp., Hegedűs Gy. u. 3.

Több mint klezmer 18 éve
More than klezmer for 18 years

a SABBATHSONG klezmer band
születésnap koncertje/birthday concert

Sztárvendégek/Guests:

Beke Farkas Nándor, a 100 Tagú Cigányzenekar elnöke,
a Kossuth-díjas Ökrös Oszkár, a cimbalom Paganinije és a
Kinneret kamarakórus – Harmath Ágnes vezetésével.

Jegyek/Tickets: 4500,- HUF
www.zsidokulturalisfesztival.hu

SPINOZA
SZÍNHÁZ

Spinoza Zsidó Fesztivál

Szeptember 13. kedd 19 óra

Javor Pál
a fenegyerek, a színművész
és az AMBER

Javor Pál minden idők egyik legkedveltebb színésze, az első magyar férfi filmsztár, a harmincas évek férfiideálja. Vétkezők közt cinkos, aki néma – Irja Babits Mihály. Javor nem volt cinkos, nem volt néma! Kiállt a kollégákért az üldözöttekért. Zsidó származású felesége mellett élet végéig kitartott. 1944 áprilisában eltűnt a színésztől, majd kilenc hónapos meghurcoltatás következett. Zenés játéka Javor Pálról egyszerre szól a színművészről, a fenegyerekről és a humanistáról.

Írta: Gál Róbert Zenei szerkesztő: Masa Tamás
Közreműködnek: Masa Tamás, Masa Anita, Szabó Endre, Neumark Zoltán, Johan János/Csik Beni és Fehér Ernő.

A művészek frizuráját a Gabor Szalon készíti.
gaboristvan.hu
0630 306 0402

Jegyek: 3000,- Ft Tel.: 061 413 7488 Cím: VII. ker., Dob u. 15.
Info: 06 70 263 2059

XII. Szegedi Őszi Zsidó Kulturális Fesztivál

(2016. szeptember 1.–november 6.)

Rendezők: Szegedi Zsidó Hitközség, Szegedi Magyar–Izraeli Baráti Társaság, Alapítvány a Szegedi Zsinagógáért, Izrael Szegedi Konzuli Képviselése

Új Zsinagóga (Jósika u. 10.)

• szeptember 1. (csütörtök) 19 óra: „A SWING Csillagai: Dixie-ünnep a zsinagógában” – a Molnár

Dixieland Band, Szulák Andrea és Berki Tamás koncertje – a XII. Szegedi Őszi Zsidó Kulturális Fesztivál nyitórendezvénye

• szeptember 6. (kedd) 19 óra: A Zsinagóga Hangjai: Lux Erika zongoraművész, Alexander Ivanov (orgona), az Europäischer Synagogalchor, Izsák Andor (karnagy) koncertje

• szeptember 7. (szerda) 19 óra: Back To The Roots: Nógrádi Gergely, Fekete László, Zucker Immanuel kántor, Daniel Bouaziz tenorista, Lakatos György gitárművész, Neumark Zoltán zongoraművész vendégfellépése

• szeptember 8. (csütörtök) 19 óra: az Ambitus lengyel harmonikaegyüttes (Rzeszowi Egyetem) magyarországi bemutatkozása

• szeptember 14. (szerda) 19 óra: Határtalan Himnusz – a Szegedi Szimfonikus Zenekar és a Vaszy Viktor Kórus Mendelssohn-estje; közreműködik: Somogyvári Tímea Zita (szoprán), Laczák Boglárka (mezzoszoprán), Dévity Zoltán (tenor). Vezényel: Gyüdi Sándor Liszt-díjas karmester

• szeptember 18. (vasárnap) 19 óra: Horgas Eszter fuvolaművész, Falusi Mariann énekművész, Löwenberg Dániel zongoraművész és kísérőegyüttesük Kék rapszódia c. estje

• szeptember 21. (szerda) 19 óra: DuOncelly: a Kossuth-díjas Onczay Csaba és fia, Onczay Zoltán gondokaművészek hangversenye

• 2016. szeptember 26. (hétfő) 19 óra: Zorán – a GAG Management Kft. produkciója

• október 5. (szerda) 19 óra: Székely István zongoraművész (Spanyolország) szólóestje

• október 6. (csütörtök) 19 óra: Székely István és a Belgrádi Zsidó Kamarazenekar zenei produkciója

• október 9. (vasárnap) 19 óra: Pi-issimo! duó – Müller Péter Sziaimi és Szakcsi Lakatos Béla koncertje; kalandozások Seress Rezsőtől Gershwinig

• október 26. (hétfő) 19 óra: Bródy János – a GAG Management Kft. produkciója

• október 27. (csütörtök) 19 óra: Csanádi László DLA orgonaművész hangversenye

Hunguest Hotel Forrás (Szent-Györgyi Albert u. 16–24.)

• november 5. (szombat) 19 óra: XXI. Szegedi Izraeli Vacsoraest. Közreműködnek: Nógrádi Gergely főkántor, Kováts Kriszta színművész, az Akropolisz Táncszínház és a Dollár Boys zenekar

A 104 éves Spiegler bácsi shoppingol

Egy olvasónk az oberwarti (felső) szupermarketben futott össze Spiegler Elemérről, Szombathely legidősebb holokauszt túlélőjével, aki a Napfényember című dokumentumfilm főszereplője is, és aki a forgatásakor még csak 101 éves volt.

Elemér bácsi éppen shoppingolt, bagettet, thai levest, csípősebb fűszereket pakolt a kocsijába. Idén 104 éves, kiváló egészségnek örvend, még a kísérőit is sürgette, hogy siessenek, mert sok még a dolog.

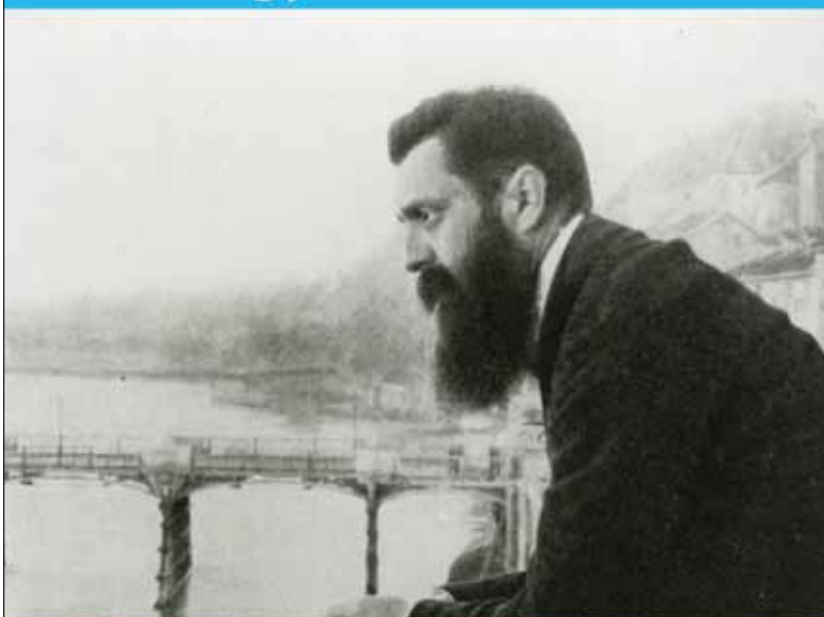
Reméljük, még sokszor és sok helyen találkozhatunk, hasonlóan vidáman és jó egészségben!

Mi a titka?

Talán hogy kilencvenkét évesen még maga varrta az unokák cipőit. 101 évesen is naponta két újságot olvasott át, kezeli a dvd-lejátszót, imádja a focit, az operetteket, és fáradhatatlanul bújja a történelmi témájú könyveket. Egyre viszont kevesebb, és talán ez is a hosszú élet egyik titka: vigyáz arra, hogy jól aludjon, és kevés legyen a vacsora. Szereti a hasát és a magyaros kosztot, nem veti meg a kínai gyorsbűféket sem. A tévében minden érdekli, csak a sok „csinn-bumm” zenét, azt nem szereti. (nyugat.hu)

A szombathelyi Zsidó Udvar rendezvény keretében, amelyen megjelent Heisler András, a Mazsihisz elnöke is, Frölich Róbert országos főrabbi Isten áldását kérte Spiegler Elemérről 104. születésnapja alkalmából.

Herzl Tivadar örökül hagyta nekünk....

Biztosítani akarjuk a zsidó nép és Izrael Állam létének folytonosságát.

Az Ön öröksége is hozzájárulhat e célhoz.

Keren Hayesod - United Israel Appeal, a szervezet, amely Izrael részére gyűjt adományt.

Tőlünk megtudhatja hogyan
E-mail: legacy@kh-ua.org.il
Telefax: +972-4-6263636
Mobil: +36-30-7154136

SPÁNN GÁBOR

Magasfeszültség

Van nekem egy ismerősöm. Több ismerősöm is van, de ő annyiban kivételes, hogy ahogy mondani szokták, igazi „glatt kóser zsidó” (akármint is jelentsen ez...). Nálam fiatalabb, magyar gyökerű ember, aki Izraelből 40 éves kintlét után repatriált, amiből én azonnal tudtam, hogy nemcsak jó zsidó, de kalandor természet. Számunkra, diaszpórában élő neológ zsidók számára meglepő, hogy valaki annyira betartsa vallásunk előírásait, mint ez az ember. Külsőre asszimilált: európai módon öltözik, semmiféle ortodoxiát jelző „külsérelmi nyomot” nem lehet látni rajta. Viszont reggel-este imádkozik, szigorú szombattartó, kóser konyhán él. Ritkán találkozunk, mert ő ortodox zsinagógába jár, de bonyolult, áttételes módon ismerjük egymást, és nem akarok szerénykedni, de Új Élet-olvasó, és rajongóim táborába tartozik. A minap összefutottunk az utcán, és ő is elkezdte azt, amiből nekem mindig csak időpocsékolás származik, hasznosítható téma

Használati utasítás kiegészítés -
Completare la manualul de utilizare - Doplnok k návodu na obsluhu

H

Ezt a készüléket nem szánták csökkent fizikai, érzékelési vagy szellemi képességű, illetve tapasztalattal vagy ismerettel nem rendelkező személyek általi használatra (beleértve a gyermekeket is), kivéve, ha egy olyan személy felügyeli, vagy tájékoztatja őket, a készülék használatát illetően, aki egyben felelős a biztonságukért. Gyermekek esetében ajánlatos a felügyelet, hogy biztosítsák, hogy a gyermekek ne játszanak a készülékkel.

SK

Spotřebič nie je určený na používanie osobami (vrátane detí) so zníženými fyzickými, zmyslovými alebo mentálnymi schopnosťami, alebo s nedostatkom skúseností a vedomostí, pokiaľ im osoba zodpovedná za ich bezpečnosť neposkytne dohľad alebo ich nepoučila o používaní spotrebiča. Deti by mali byť pod dohľadom, aby sa zistilo, že sa so spotrebičom nehrajú.

a legritkábban, és ez az ismert nótá: „ez írja meg, szerkesztő úr”. Nagy türelemmel hallgattam történetét, mert amit elmesélt, az nem újdonság, de zsidó kivitelben még nem találkoztam vele. Vallásos életmódjához természetesen hozzátartozik, hogy sábesz vagy egyéb ünnep bejövetelét követően nem végez munkát. Nem használ közlekedési eszközt, és természetesen életünnep megkönnyítő háztartási felszereléseket sem. Ezért, miután nemrég új lakást vásárolt, azt is felszerelte sábeszkor használatos segédeszközökkel. Így többek között vett egy időzítő kapcsolót a villanylámpájához, hogy az péntek este az előre beprogramozott időre bekapcsoljon, és amikor nyugovóra tér, nagyjából egy időben szüntesse meg a szolgáltatást. A kutyú elmondása szerint 5000 forintba került, de 500.000 forintnyi mérget hozott az életébe. Az egy dolog, hogy a kezelési utasítás megértéséhez minimum Kandó Kálmán technikust kell végezni – ő a filozófia doktora –, beprogramozása tovább tart, mint az az idő, amíg a gépezet szolgál. Ezen még túltette magát, mert igénybe vette mérnök ismerőse szakértelmét, aki a számára tohuvabohu jellegű szakszavakkal teletűzdelt kezelési utasítást házmesternyelvre fordította. Amin igazán felháborodott, az a kísérő cédula volt, amit a csomagban talált, és aminek most én itt mellékelem a fényképét (nem azért, hogy olvassák, mert én is csak nagyjából tudtam, csupán bizonyítékul), és idézem első bekezdését.

„Ezt a készüléket nem szánták csökkent fizikai, érzékelési vagy szellemi képességű, illetve tapasztalattal vagy ismerettel nem rendelkező személyek általi használatra (beleértve a gyermekeket is), kivéve, ha egy olyan személy felügyeli vagy tájékoztatja őket a használatot illetően, aki egyben felelős a biztonságukért.”

Ez a jóember még hozzáfűzte, írja csak meg szerkesztő úr, úgy látszik, hogy Magyarországon most már nemcsak a vásárlások előtti reklámokkal nézik hülyének az embereket, de vásárlás utáni használatkor is. Miért abból indulnak ki, hogy gyengeáramú... bocsánat! gyengeelméjű vesz egy programozandó ketyerét?! Vigasztalásul elmeséltem neki, hogy amikor Ricsi fiam 5 éves lehetett, egyik chanukkára a kínai piacon vettem neki egy távirányítós tűzoltóautót. Teli volt színes izzókkal, amik elindulásakor pislogtak, szólt a szirénája, szóval igazi csilivilvi gyerekjáték volt. Miután a kínai árus nő látta, hogy ingadozom, igyekezett meggyőzni: neked, kicsi magyar, odaadom négyeze nyolcáért, és van benne papír is, hogyan csinál magyart.

Nem mertem azt válaszolni neki, amit gondoltam: magyart ugyanúgy csinál, mint kínait, mert már így is ferde szemmel nézett rám...

Ebben is volt egy cédula, ahogy utalt is rá, amiben emlékeim szerint szerepelt egy magyar mondat: csak dugd be földetellen konnector és lesz neked fél kéz.

Na eközben 25 év eltelt, és ezen a téren, mint láthatják, csupán annyi a változás, hogy megszűnt a kínai piac.

Miután ezt vigasztalnak kevésnek tartottam, és ismertem az ő igazi zsidóságát, még annyit tettem hozzá: barátom! Vigasztaljon a tudat, hogy egy trenderli még egyetlen zsidó gyerek kezét sem rázta meg.

...és ideje van a nevelésnek

– Jean, miért nem festette csíkosra a kerítést, ahogy kértem?

– Mert nem kaptam csíkos festéket, uram.

A skót táviratot akar feladni:
– Szeretnék küldeni egy táviratot a barátomnak, amelyben értesítem, hogy holnap érkezem. Mennyibe kerülne ez?

– 20 penny szavanként, az aláírás ingyenes.

– Rendben! Írja akkor, hogy: „Üdvözléssel. Aláírás: Barátod Joe holnap este 8-kor érkezik.”

A skót bemegy a pékségbe, és így szól:

– Kérek egy kiló kenyeret, és csomagolja be egy mai újságba.

MAGÁNNYOMOZÁS
FELSŐFOKON!

KOBA

DETEKTÍVIRODA:

06-70-647-7766,

www.kobadetektiv.hu